

POCZĄTKI ŁYŻWIARSTWA NA ŚWIECIE – CZĘŚĆ V

Pierwsze Mistrzostwa Europy

Pierwsze stowarzyszenie łyżwiarskie na terenie Węgier powołano w dwa lata po utworzeniu nowego państwa związkowego Austro-Węgier - w roku 1869. Początkowo nazywało się ono „*Pesti Korcsolyázó Egylet*”, a w roku połączenia Budy i Pestu stowarzyszenie zmieniło nazwę na „*Budapesti Korcsolyázó Egylet*” — zwane popularnie BKE. Stowarzyszenie posiadało wspaniale urządzone, olbrzymie jak na owe czasy lodowisko o powierzchni 53800 m².

W sezonie 1894/95 BKE zorganizowało pierwsze Mistrzostwa Europy w łyżwiarstwie szybkim, Stowarzyszenie uczestniczyło w tworzeniu Międzynarodowego Związku łyżwiarskiego (ISU) i reprezentowało Węgry na arenie międzynarodowej aż do powołania w 1909 r. Węgierskiego Związku łyżwiarskiego. W tym samym roku Związek Węgierski wraz z BKE zorganizował na zlecenie ISU kolejne Mistrzostwa Europy w łyżwiarstwie szybkim. I Wojna Światowa, a następnie bardzo słabe zimy, osłabiły na Węgrzech ruch łyżwiarski i dopiero w latach 30-tych XX w., głównie dzięki współpracy z Austrią wróciły one do wysokiego poziomu sportowego w łyżwiarstwie figurowym.

Drugim, odrębnym ośrodkiem ruchu łyżwiarskiego w Europie były kraje skandynawskie z Norwegią na czele. W wielu pracach związanych z historią łyżwiarstwa Norwegia uważana jest za kolebkę jazdy na łyżwach. Przywoływane są tutaj teksty z Eddy — zbioru starych nordyckich pieśni na cześć bogów i bohaterów, skomponowanych na Islandii w drugiej połowie XII wieku. Teksty te są jednak przeplatane alegorycznymi porównaniami oraz symbolicznymi odniesieniami i konotacjami a nie oparte na naukowo ustalonych danych. Tekst mówi o chodzeniu po lodzie, ale prawdopodobnie oznacza to prymitywną formę narciarstwa biegowego.

Fakty wskazują natomiast, że rozwój łyżwiarstwa w Skandynawii pozostawał daleko w tyle za Holandią. Wynikało to prawdopodobnie z faktu występowania na tym obszarze Europy obfitych opadów śniegu. Dostępność terenów zdatnych do jazdy na łyżwach w tych słabo zaludnionych obszarach była więc znikoma.

W Norwegii około 1860 r., w czasie swoistego renesansu zainteresowania całego kraju ćwiczeniami fizycznymi i kulturą ciała, szczególny rozwój odnotowano w zakresie łyżwiarstwa. Wtedy to nastąpiła konsolidacja sportów zimowych i w 1864 r. założono pierwszy klub łyżwiarski w Kristianii (dawna nazwa Oslo) pod nazwą „*Kristiania Skiteklub*”, po nim powstały inne, a 27 lutego 1893 r. zawiązano „*Norges Skiteforbund*” (Norweski Związek łyżwiarski), do którego pierwotnie należały trzy kluby: z Krystianji, Hamaru i Trondhjem z około 130 członkami. W 1924 r. Związek Norweski liczył już 22 towarzystwa z 4400 członkami.

Pierwszy rozkwit sportu łyżwiarskiego w Norwegii nastąpił około roku 1880. W tym czasie pierwszoplanowymi zawodnikami, zarówno w jeździe szybkiej, jak i sztucznej byli bracia Paulsenowie: Axel, Werner i Hagen z Krystianii. Najbardziej znanym z nich okazał się Axel, wielokrotny zwycięzca w obu formach łyżwiarstwa, zarówno w Europie oraz w Ameryce. Zasłynął on przede wszystkim w jeździe figurowej nazwanym od jego nazwiska skokiem paulsenowskim. Jak był trudnym ten skok świadczy fakt, że przez 30 lat, bo aż do roku 1923 nikt nie potrafił go powtórzyć. Jednak największą gwiazdą norweskiego łyżwiarstwa figurowego została Sonia Henie. Była trzykrotną mistrzynią olimpijską (1928, 1932, 1936) w jeździe indywidualnej, dziesięciokrotną mistrzynią świata (1927–1936) oraz sześciokrotną mistrzynią Europy (1931–1936). Henie zdobyła więcej tytułów olimpijskich i mistrzyni świata niż jakakolwiek inna łyżwiarka figurowa. W szczytowym okresie swojej kariery została aktorką i była jedną z najlepiej opłacanych gwiazd w Hollywood.

Nie mniejsze sukcesy odnosili Norwegowie w łyżwiarstwie szybkim. Do lat 30-tych XX w. zdobyli łącznie 13 tytułów mistrzów świata. Twórcami tych sukcesów byli w kolejności: Pedr Ostlund (1898 i 1899), Edward Engelsaas (1900), Sigurd Mathisen (1904), Oskar Mathisen (1909, 1913, 1914), Harald Strom (1922), Roald Larsen (1923 i 1924), Ivar Balangrud (1926), Berndt Everson (1927) i Michał Stakerund (1930). W tym samym okresie Norwegowie zdobyli również 19 tytułów mistrzów Europy.

Clas Thunberg. 1932 rok

Ivar Ballangrud. 1933 rok

Historia szwedzkiego łyżwiarstwa sięga połowy XIX wieku. Pierwszy klub łyżwiarski „St. Erik” powstał w Sztokholmie w 1855 r., natomiast pierwsze zawody rozegrano w Szwecji w styczniu 1880 r. na jeziorze Hjälmarén. Zorganizowało je Stowarzyszenie Wioślarskie w Sztokholmie. Krajowa federacja łyżwiarska - „Svenska Skridskoförbundet” powstała w roku 1904. Szwecja była, za pośrednictwem Sztokholmskiego Klubu Łyżwiarskiego jednym z inicjatorów powstania ISU.

W tym okresie największą gwiazdą szwedzkiego łyżwiarstwa szybkiego był Rudolf Ericson, który w 1893 roku w Berlinie został pierwszym w historii oficjalnym mistrzem Europy w wieloboju. W tym samym roku zajął drugie miejsce na mistrzostwach świata w Amsterdamie, przegrywając walkę o zwycięstwo z Jaapem Edenem z Holandii.

W Szwecji nie mniejsze sukcesy odnosili łyżwiarze figurowi. Ich najślawniejszym przedstawicielem był Ulrich Salchow, który na początku XX wieku zdominował konkurencję jazdy solowej mężczyzn. Salchow w latach 1901-1905 i 1907-11 dziesięciokrotnie zwyciężał w mistrzostwach świata oraz dziewięciokrotnie w mistrzostwach Europy (1898-1900, 1904, 1906-1907, 1909-1910, 1913). Gdy łyżwiarstwo figurowe pojawiło się po raz pierwszy podczas Igrzysk Olimpijskich w Londynie w 1908 Salchow z łatwością zdobył tytuł mistrzowski.

W 1909 r. Ulrich Salchow zaprezentował podczas zawodów skok wykonywany z najazdu tyłem z wewnętrznej krawędzi łyżwy, po którym wylądował na krawędzi zewnętrznej drugiej łyżwy – skok ten od jego nazwiska nosi nazwę salchow. Po zakończeniu kariery zawodniczej Salchow w latach 1925-1937 był przewodniczącym Międzynarodowej Unii Łyżwiarskiej (ISU). Do początku lat 30-tych XX w. Szwedzi w jeździe figurowej zdołali utrzymać tytuły mistrzowskie przez 14 lat, dzieląc się nimi głównie z Austriakami.

Ważną imprezą dla rozwoju sportów zimowych w tym i łyżwiarstwa były organizowane przez Szwedów w latach 1901–1926 Igrzyska Nordyckie. W czasach rodzącego się ruchu olimpijskiego cykl tych imprez pozwalał na międzynarodową rywalizację dyscyplinom

zimowym. Ich pomysłodawcą był Victor Balck (przyszły prezydent ISU), członek Szwedzkiego Centralnego Stowarzyszenia Promocji Sportu, który jednocześnie był członkiem MKOL i prekursorem Zimowych Igrzysk Olimpijskich, których sukces w 1924 roku był powodem przerwania Igrzysk Nordyckich w latach dwudziestych.